

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoPr/7/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3517206535
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2024:3517206535.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janáčkovej v spore žalobcu: A. B. C., so sídlom D. XX, XXX XX D., IČO: XX XXX XXX, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners, s.r.o., so sídlom Mlynské nivy 10, 821 09 Bratislava, IČO: 47 239 921 proti žalovanému: E. F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. H. XXX/X, XXX XX D., právne zastúpený JUDr. Ctiborom Stachom, advokátom, so sídlom G. H. X, XXX XX B., o zaplatenie 6 354,- eur s prísl., na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 12. apríla 2018, č.k. 10Cpr/41/2017-170, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, t.j. vo vyhovujúcom výroku II. a vo výroku IV. o trovách konania m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

II. Žalovanej p r i z n á v a voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.09.2023, sp. zn. 2Cdo/36/2022-353 dovolací súd zrušil predchádzajúce zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, a to z dôvodu, že odvolací súd procesne pochybil, keď žalobcu neupovedomil o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP). Vzhľadom na uvedené konal odvolací súd o odvolaní nanovo. Právneho zástupcu žalobcu upovedomil o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia (č.l. 387) a vo veci nanovo rozhodol.

2. Pretože dovolací súd nevytýkal odvolaciemu súdu iné pochybenie pri rozhodovaní predchádzajúcim zrušeným rozhodnutím, ako to, ktoré bolo odstránené upovedomením o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia, nenachádza odvolací súd v identickom zložení senátu dôvod pre iné rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na identického sudcu spravodajcu rozhoduje odvolací súd nanovo v znení pôvodného rozhodnutia s výnimkou rozhodnutia o trovách:

3. Súd prvej inštancie rozhodol napadnutým rozsudkom vecne tak, že vyhovel žalobe a zaviazal žalovanú k zaplateniu sumy 5 146,74 eur, s príslušným úrokom z omeškania. Istina predstavovala nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia vzniknutého vyplatením odstupného pri neplatnom skončení pracovného pomeru. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistení, že žalovaná bola zamestnankyňou žalobcu, ktorý s ňou skončil pracovný pomer výpoveďou a v tej súvislosti jej vyplatil odstupné podľa § 76 Zákonníka práce (ZP). Žalovaná sa na súde úspešne domáhala určenia neplatnosti danej výpovede z pracovného pomeru, a preto týmto rozhodnutím odpadol podľa súdu prvej inštancie dôvod pre vyplatenie odstupného a žalovanej vznikla povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie podľa § 222 ods. 1 ZP. K zásadnej otázke konania, a to k premlčaniu uplatneného práva, ktoré žalovaná namietala,

súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade bolo podstatou bezdôvodného obohatenia plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol na podklade rozsudku súdu o určení neplatnosti výpovede, teda nie vrátenie neprávom vyplatených súm a ustanovenie § 222 ods. 6 Zákonníka práce ustanovujúce na vrátenie neprávom vyplatených súm trojročnú lehotu od ich vyplatenia, sa na tento prípad nevzťahuje. Premlčaciu dobu (objektívnu ako aj subjektívnu) bolo preto podľa súdu prvej inštancie možné počítat' až odo dňa právoplatnosti rozsudku o určení neplatnosti výpovede, t.j. od 09.03.2016. Žaloba na súd bola podaná dňa 16.03.2017, teda včas. Súd prvej inštancie nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalovanej o rozpore konania žalobcu s dobrými mravmi, keďže žalobca len žiadal vrátiť to, čo v minulosti vyplatil na základe právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1, v spojitosti s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Proti rozsudku podala odvolanie žalovaná, ktorá žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobu zamietnuť. Právne posúdenie (ne)premlčania uplatneného práva považovala za nesprávne. Premlčacia doba podľa nej začala plynúť 08.12.2010, kedy žalobcovi oznámila, že výpoveď považuje za neplatnú a trvá na ďalšom zamestnávaní. Záver súdu prvej inštancie o počiatku behu premlčacej doby od právoplatnosti určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru považovala za nesprávny, pretože až do rozhodnutia súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru bolo potrebné jej pracovný pomer považovať za (podmienečne) trvajúci. Dôvod na vyplatenie odstupného preto odpadol 08.12.2010 kedy žalobcovi oznámila, že trvá na ďalšom zamestnávaní a žaloba podaná dňa 16.03.2017 bola podaná po uplynutí premlčacej doby. Podľa žalovanej žalobcovi nič nebránilo podať túto žalobu pred rozhodnutím súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru. V ďalšom obsahu odvolania žalovaná naďalej považovala konanie žalobcu za rozporné s dobrými mravmi, výkon práva z jeho strany za šikanóznny a opačné závery súdu prvej inštancie preto za nesprávne.

5. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny vo výroku. Namietal, že v odvolaní neboli uvedené odvolacie dôvody, čo zakladá dôvod na jeho odmietnutie. K vecným dôvodom žalobca uviedol, že oznámenie zamestnanca v zmysle § 79 ZP o tom, že trvá na ďalšom zamestnávaní, nezakladá žiadne „podmienečné“ trvanie pracovného pomeru, pretože Zákonník práce takýto pojem nepozná. Naopak, podľa žalobcu sa v takom prípade nazerá na pracovný pomer ako platne skončený až do rozhodnutia súdu o určení jeho neplatnosti. Oznámenie žalovanej o trvaní na ďalšom zamestnávaní tak nezaložilo žiadnu fikciu trvania pracovného pomeru, ale naopak, až do rozhodnutia súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru bolo potrebné tento považovať za skončený platne. Preto bolo potrebné aj výpoveď z pracovného pomeru považovať za platnú až do právoplatného rozhodnutia súdu o jej neplatnosti. Až do právoplatného rozhodnutia súdu o neplatnosti výpovede preto existoval právny dôvod na vyplatenie odstupného a až uvedeným právoplatným rozhodnutím, t.j. dňa 09.03.2016 odpadol a žaloba podaná 14.03.2017 bola podaná včas. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu ďalej poukázal na komplikácie pri podaní žaloby o vrátenie odstupného predtým, ako by bolo právoplatne rozhodnuté o neplatnosti výpovede. Takáto žaloba by bola v čase podania nedôvodná a nevyhnutne by bolo potrebné konanie o nej prerušiť, čo nezodpovedá zásadám súdneho konania. Zamietnutie žaloby pre premlčanie, ktorého premlčacia doba mala začať plynúť od nadobudnutia vedomosti o tom, že možno raz niekedy v budúcnosti bude výpoveď určená za neplatnú je v príkrom rozpore s právnou praxou ako aj s princípom právnej istoty, uzavrel žalobca k otázkam premlčania. Ďalej sa vyjadril k otázkam rozporu jeho nároku s dobrými mravmi a k tvrdeniam žalovanej o šikanóznom výkone práv, ktoré považoval za zjavne neopodstatnené.

6. Žalovaná v stanovisku k vyjadreniu žalobcu zdôvodnila danosť odvolacích dôvodov na jej strane, zotrvala na svojich predchádzajúcich stanoviskách a opätovne poukázala na šikanóznny výkon práva zo strany žalobcu.

7. Žalobca k uvedenému stanovisku uviedol, že zotráva na svojich doterajších vyjadreniach a uviedol, že výkon jeho práva nemožno v žiadnom prípade považovať za šikanóznny. Bez vplyvu na rozhodnutie v tejto veci má podľa neho rozhodnutie o náhrade mzdy, ohľadom ktorého sa žalovaná opomenula zmieniť, že v prvostupňovom konaní je bola priznaná náhrada vo výške 65 885,- eur. Jeho nárok na vrátenie odstupného sa nemôže za žiadnych okolností javiť ako šikanóznny.

8. Odvolací súd v zmysle § 382 CSP upovedomil strany sporu o možnosti aplikácie doposiaľ nepoužitého ustanovenia § 222 ods. 6 ZP a spôsobe jeho interpretácie v tomto spore s odkazom na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 21Cdo 5285/2016 zo dňa 31.10.2017.

9. Žalovaná použitie ustanovenia § 222 ods. 6 ZP považovala za odôvodňujúce zmenu napadnutého rozhodnutia a zamietnutie žaloby, preto sa s jeho použitím stotožňovala.

10. Žalobca namietal, že ustanovenie § 222 ods. 6 ZP súdom prvej inštancie použité bolo, keď v bode 38. odôvodnenia súd prvej inštancie, že na posudzovaný prípad sa nevzťahuje, keďže nešlo o vyplatenie neprávom vyplatených súm, ale o plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. V ďalšom žalobca zopakoval, že pracovný pomer bol ukončený výpoveďou, ktorá predstavovala jediný právny dôvod pre vyplatenie odstupného. Opätovne dal do pozornosti rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 147/2008 zo dňa 11.12.2008, podľa ktorého: „Pokiaľ neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa § 77 ZP nebola vyslovená právoplatne súdom, treba vychádzať z toho, že pracovný pomer bol skončený platne.“ V kontexte toho bolo možné výpoveď danú žalovanej považovať za neplatnú až rozhodnutím súdu, t.j. dňa 9.3.2016, kedy odpadol právny dôvod pre výplatu odstupného. Domáhanie sa vrátenie odstupného pred uvedeným okamihom by bolo v priamom rozpore s uvedeným rozhodnutím NS SR ako aj so zákonnou domnienkou platnosti výpovede do okamihu rozhodnutia o opaku. Žalobca zopakoval predčasnosť podávania žaloby o vrátenie odstupného pred rozhodnutím o určení neplatnosti výpovede a procesných komplikáciách s takýmto predčasným podaním žaloby spojených, najmä nevyhnutnosťou prerušenia konania. Situáciu prirovnal k žalovaniu plnenia nesplateného dlhu. Osobitne považoval za potrebné prihliadať na to, že v danom prípade sa nejednalo o výplatu neprávom vyplatených súm ako to predpokladá § 222 ods. 6 ZP, ale o plnenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Záverom žalobca uviedol, že odvolacím súdom odkazované rozhodnutie NS ČR nie je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a nie je preto pre tunajší súd záväzná a smerodajná.

11. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a s použitím postupu podľa § 382 dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti zmeniť podľa § 388 CSP.

12. V prvom rade nie je dôvodná námietka žalobcu o procesnej neprípustnosti podaného odvolania pre absenciu odvolacích dôvodov. I keď žalovaná nešpecifikuje odvolací dôvod označením zákonného ustanovenia CSP, z obsahu odvolania je jednoznačne zrejmé, že namieta nesprávne právne posúdenie veci, čím uplatňuje odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

13. Z hľadiska vecného je potom zásadnou právnou otázkou sporu, či je v prípade odstupného vyplateného pri skončení pracovného pomeru výpoveďou, neskôr právoplatne určenou za neplatnú, odstupné plnením neprávom vyplatennej sumy (§ 222 ods. 6 ZP), teda plnením bez právneho dôvodu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Teda, či tu v čase výplaty odstupného pri neplatnej výpovedi neexistoval právny dôvod na jeho výplatu od počiatku, alebo až následne odpadol v dôsledku právoplatného rozhodnutia súdu o určení neplatnosti výpovede.

14. Podľa § 222 ods. 3 ZP, bezdôvodné obohatenie na účely tohto zákona je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu, plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

15. Podľa § 222 ods. 6 ZP vrátenie neprávom vyplatených súm môže zamestnávateľ od zamestnanca požadovať, ak zamestnanec vedel alebo musel z okolností predpokladať, že ide o sumy nesprávne určené alebo omylom vyplatené, a to v lehote do troch rokov od ich výplaty.

16. Pre riešenie právnej otázky uvedenej v ods. 11 odôvodnenia je rozhodujúca povaha rozhodnutia súdu o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru, v tomto prípade výpovede, a to z hľadiska jeho účinkov ako deklaratórneho alebo konštitutívneho. Iba v prípade, že toto rozhodnutie by malo konštitutívne, teda právotvorné účinky, prichádzala by do úvahy právna konštrukcia prezentovaná žalobcom a prijatá aj súdom prvej inštancie, že výpoveď so všetkými jej účinkami (vrátane danosti práva na odstupné) tu existovala až do právoplatného rozhodnutia súdu o jej neplatnosti. Až takéto rozhodnutie by založilo právnu zmenu spočívajúcu v premene platného úkonu na neplatný. Úvaha o tom, že súdne rozhodnutie je spôsobilé založiť zmenu platného právneho úkonu na neplatný je však

zjavne nesprávna. Rozhodnutiu súdu o neplatnosti právneho úkonu možno vždy prisudzovať len účinky deklaratórne. Neplatnosť právneho úkonu spôsobujú okolnosti, za ktorých k právnemu úkonu dochádza, a to bez ohľadu na to, či boli zrejmé už v čase urobenia právneho úkonu alebo vyjdú najavo až dodatočne. V súdnom konaní, ktorého predmetom je platnosť právneho úkonu sú tieto okolnosti posudzované ex post a súdne rozhodnutie tak konštatuje platnosť alebo neplatnosť právneho úkonu v čase jeho vykonania. Inak tomu nie je ani v prípade určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a aj v tomto prípade súdne rozhodnutie o určení neplatnosti môže konštatovať jedine záver, že výpoveď bola neplatná od počiatku, teda už v čase jej urobenia. Vzhľadom na to sa nejedná o právny dôvod, ktorý by istý čas existoval a následne odpadol, ale o právny dôvod, ktorý nikdy neexistoval. Preto odstupné vyplatené z dôvodu neplatnej výpovede predstavuje plnenie bez právneho dôvodu a nie plnenie, ktorého dôvod by mal odpadnúť až právoplatným rozhodnutím súdu o určení jej neplatnosti.

17. Žalobcom uvádzaný názor, že na neplatne skončený pracovný pomer sa hľadí ako na platne skončený je správny len v prípade, ak zamestnávateľ (§ 78 ods. 3 ZP) alebo zamestnanec (§ 79 ods. 4 ZP) netrvali po neplatnom skončení na ďalšom zamestnávaní alebo neuplatnia na súde určenie neplatnosti včas (§ 77 ZP). Takýto prípad bol aj skutkovým východiskom rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 147/2008 zo dňa 11.12.2008 citovaného žalobcom. V prípade tu súdenom však žalovaná žiadala o ďalšie zamestnávanie, žalobu o neplatnosť výpovede podala včas, preto o aplikácii uvedenej konštrukcie nemožno uvažovať.

18. Dôvodné nie sú ani námietky žalobcu o procesných komplikáciách konania v prípade podania žaloby o vrátenie odstupného pred právoplatným rozhodnutím o neplatnosti výpovede z pracovného pomeru. K ním skutočne môže dôjsť, avšak až v prípade, že o neplatnosti výpovede nie je právoplatne rozhodnuté do troch rokov od vyplatenia odstupného, kedy je zamestnávateľ v záujme nepremlčania svojho práva nútený uplatniť toto právo na súde skôr, ako je rozhodnuté o prejudiciálnej otázke neplatnosti výpovede. Odvolací súd kriticky do vlastných radov uvádza, že konanie o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru by v zásade nemalo trvať dlhšie ako uvedené tri roky od vyplatenia odstupného. V takom prípade je otázka platnosti skončenia pracovného pomeru právoplatne vyriešená predtým, ako zamestnávateľovi uplynie premlčacia doba na vrátenie odstupného a zamestnávateľ včas naisto vie, či je odstupné vyplatené dôvodne alebo nie. Žiaľ často tomu tak nie je a procesné komplikácie v podobe nevyhnutnosti prerušenia konania o vrátenie odstupného do skončenia konania o neplatnosti výpovede nastanú. Táto okolnosť však nepodanie žaloby pred uplynutím lehoty podľa § 222 ods. 6 ZP neospravedlňuje. Nejedná sa o jediný prípad, kedy je v záujme nepremlčania práva vyžadované podanie žaloby aj bez úplnej znalosti podstatných skutočností. K obdobnej situácii dochádza aj pri zodpovednosti dedičov za dlhy poručiteľa, pokiaľ nie je dedičské konanie skončené do uplynutia premlčacej doby. Aj v tomto prípade je nevyhnutné podať žalobu voči dedičom prichádzajúcim do úvahy pred uplynutím premlčacej doby, i keď nie je ešte zrejmé, ktorí dedičia prichádzajúci do úvahy zodpovedajú za dlhy poručiteľa a v akom rozsahu.

19. Čo sa týka námietky žalobcu o nepoužiteľnosti rozhodnutia NS ČR odkazovaného odvolacím súdom v upovedomení podľa § 382 CSP, odvolací súd tento odkaz nemienil ako poukaz na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ale ako technickú skratku na obsah interpretácie ust. § 222 ods. 6 ZP, ktorú sám odvolací súd mienil použiť. Takto zvoleným odkazom zároveň uviedol autorstvo danej interpretácie. Uvedenú interpretáciu si odvolací súd osvojil bez nároku jej aprobácie najvyššou súdnou autoritou v zmysle Čl. 2 CSP, neznižujúc však jej váhu danú použitím zo strany Najvyššieho súdu ČR, teda uznávanou súdnou autoritou judikujúcou vo veľmi blízkom právnom prostredí.

20. Vzhľadom na uvedený dôvod spočívajúci v premlčaní uplatneného práva odvolací súd rozhodnutie v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol. Bolo preto bezpredmetné zaoberať sa rozporom konania žalobcu s dobrými mravmi, na ktorý v konaní opakovane poukazovala žalovaná. Zo strany žalovanej sa však jedná o prekvapivú námietku, keďže si sama ponechala odstupné pri súčasnom uplatnení neplatnosti výpovede zo strany žalovanej.

21. Po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu bolo potrebné rozhodnúť nanovo o trovách konania ako aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Odvolací súd rozhodol s odkazom na doktrínálny výklad uvedeného ustanovenia (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C.H.Beck, 2016, str. 1445), podľa ktorého... „odvolací súd v novom rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, rozhodne opäť o nároku na náhradu trov dovolacieho

konania, a to vrátane nároku na náhradu trov dovolacieho konania. Tento nárok bude tvoriť jeden celok, a preto v takomto prípade bude odvolací súd rozhodovať jedným výrokom“.

22. Vzhľadom na uvedené rozhodol odvolací súd jedným výrokom o nároku na náhradu trov konania (prvoinštančného i odvolacieho) ako aj o nároku na náhradu trov dovolacieho konania podľa § 396 ods. 2 CSP, § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Za východisko rozhodnutia považoval úspech strán vo veci. Nie teda úspech v jednotlivých fázach konania, čo by v zmysle citovaného komentára ani neprichádzalo do úvahy, ale úspech v meritórnom výsledku sporu. V konaní bola žalovaná plne úspešná a patrí jej nárok na náhradu trov konania ako aj dovolacieho konania v plnom rozsahu tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).